

MVŠO

MORAVSKÁ VYSOKÁ ŠKOLA OLMOUC ➤

Energetický trh, regulace energetického trhu a energetická koncepce České republiky

XEM

Autor: Ing. Jaroslav Škrabal

21. 11. 2022
Olomouc

Energetický trh a investice v energetice

- Elektroenergetika patří ke skupině odvětví spolu s dodávkou plynu, vody a telekomunikačních služeb.
- Mezi těmito síťovými odvětvími představuje nejsložitější systém.
- Elektrizační soustava je definována jako vzájemně propojený soubor výrobních, přenosových, distribučních a spotřebních zařízení, přičemž všechna zařízení se vzájemně ovlivňují.

Energetický trh a investice v energetice

- Zákon č. 458/2000 Sb. definuje v § 2 odst. 2) písm. a) bod 5 elektrizační soustavu následovně:
 - „Elektrizační soustavou je vzájemně propojený soubor zařízení pro výrobu, přenos, transformaci a distribuci elektřiny, včetně elektrických přípojek, přímých vedení, a systémy měřicí, ochranné, řídicí, zabezpečovací, informační a telekomunikační techniky, a to na území České republiky.“

Energetický trh a investice v energetice

- V České republice existuje několik komoditních burz:

NÁZEV	SÍDLO
Českomoravská komoditní burza Kladno	Nám. Sítná 3127 272 01 Kladno
POWER EXCHANGE CENTRAL EUROPE, a.s.	Rybná 682/14 110 05 Praha 1
Komoditní burza Říčany	Barákova 237/8 251 01 Říčany
Komoditní burza Praha	Bělohorská 274/9 169 00 Praha 6

Energetický trh a investice v energetice

- Energetická burza je označení pro burzovní trh s energetickými produkty.
- Tento trh je organizovaný Českomoravskou komoditní burzou Kladno.
- Obchodování probíhá elektronicky aukčním systémem.
- V současné době je tento trh centrálním tržním prostorem pro obchodování dodávek elektřiny a plynu v České republice.

Energetický trh a investice v energetice

- **Obchodování s energetickými komoditami v rámci Českomoravské komoditní burzy Kladno**
 - *Na Energetické burze lze obchodovat pouze s komoditami schválenými burzovní komorou.*
 - *Komodita, která je podrobně specifikovaná se označuje jako produkt. Elektřina se na burze obchoduje:*
 - *silová elektřina v rámci sdružených služeb dodávky elektřiny;*
 - *silová elektřina bez sdružených dodávek elektřiny*

Energetický trh a investice v energetice

- **Obchodování s energetickými komoditami v rámci Českomoravské komoditní burzy Kladno**
 - *Na Českomoravské komoditní burze Kladno lze v rámci sdružených služeb dodávek elektřiny obchodovat dva základní produkty silové elektřiny:*
 - *elektřina v napěťové hladině vysokého napětí;*
 - *elektřina v napěťové hladině nízkého napětí.*

Energetický trh a investice v energetice

- **Obchodování s energetickými komoditami v rámci Českomoravské komoditní burzy Kladno**
 - *Na Českomoravské komoditní burze Kladno lze obchodovat dva základní produkty zemního plynu:*
 - *plyn v pásmu ročního odběru do 630 MWh/odběrné místo*
 - *plyn v pásmu ročního odběru nad 630 MWh/odběrné místo*

Energetický trh a investice v energetice

- **Regulace energetického trhu v ČR**
 - Elekřina je specifickou komoditou, protože má výrazný význam pro současnou společnost.
 - Elekřina je často hlavním tématem nejen odborných diskuzí. Velmi citlivým tématem je především cena energie

Energetický trh a investice v energetice

- **Regulace energetického trhu v ČR**
 - Výkon státní právy v energetických odvětvích náleží:
 - Ministerstvu průmyslu a obchodu ČR,
 - Energetickému regulačnímu úřadu,
 - Státní energetické inspekci.

Energetický trh a investice v energetice

- **Regulace energetického trhu v ČR**
 - Regulatorní pozice kompetentních úřadů a institucí je velmi silná a mocná.
 - Přímá i nepřímá rozhodnutí úřadu mohou ovlivnit hospodářské výsledky firem, proto se na energetickém trhu v ČR lze setkat také se skupinou velkých zákazníků, kteří se sdružují do asociací a organizací.

Energetický trh a investice v energetice

- **Regulace energetického trhu v ČR**
 - Těmi mohou např. být:
 - Sdružení velkých spotřebitelů energie;
 - Svaz měst a obcí;
 - Hospodářská komora;
 - Svaz průmyslu a dopravy ČR.

Energetický trh a investice v energetice

- **Regulace energetického trhu v ČR**
 - Cílem těchto členství těchto velkých hráčů na energetickém trhu je to, aby vylepšili svou vyjednávací pozici vůči regulátorům.

Energetický trh a investice v energetice

- **Regulace energetického trhu v ČR**
 - Cílem těchto členství těchto velkých hráčů na energetickém trhu je to, aby vylepšili svou vyjednávací pozici vůči regulátorům.

Energetický trh a investice v energetice

- **Regulace energetického trhu v ČR**
 - Působnost Energetického a regulačního úřadu:
 - Regulace cen;
 - podpora hospodářské soutěže v energetických odvětvích;
 - výkon dohledu nad trhy v energetických odvětvích;
 - podpora využívání obnovitelných a druhotných zdrojů energie;
 - podpora kombinované výroby elektřiny a tepla;
 - podpora biometanu;

Energetický trh a investice v energetice

- **Regulace energetického trhu v ČR**
 - Působnost Energetického a regulačního úřadu:
 - podpora decentrální výroby elektřiny a ochrana zájmů zákazníků a spotřebitelů s cílem uspokojení všech přiměřených požadavků na dodávku energií;
 - ochrana oprávněných zájmů držitelů licencí, jejichž činnost podléhá regulaci;
 - ochrana oprávněných zájmů zákazníků a spotřebitelů v energetických odvětvích.

Energetický trh a investice v energetice

- **Regulace energetického trhu v ČR**
 - Do pravomoci a působnosti ERÚ nespádají např. tyto oblasti:
 - energetické štítky budov (v kompetenci Ministerstva průmyslu a obchodu);
 - energetičtí auditoři (v kompetenci Ministerstva průmyslu a obchodu);
 - stanovování daní (v kompetenci Ministerstva financí).

Energetický trh a investice v energetice

- **Státní energetická inspekce**

- Do pravomoci a působnosti ERÚ nespádají např. tyto oblasti:

- Státní energetická inspekce (dále jen SEI) je orgánem státní správy s postavením a působností určenou zákonem č. 458/2000 Sb., zákonem č. 406/2000 Sb., o hospodaření energií, ve znění pozdějších předpisů a zákonem č. 265/1991 Sb.

Energetický trh a investice v energetice

- **Státní energetická inspekce**

- Činnost SEI:

- SEI v souladu s platnou legislativou kontroluje buď na návrh Ministerstva průmyslu a obchodu ČR, nebo z vlastního podnětu dodržování těchto právních norem: •
 - zákon č.458/2000 Sb.;
 - zákon č. 406/2000 Sb.;
 - zákon č. 526/1990 Sb.;
 - nařízení ES/1228/2003 Evropského parlamentu a Rady ze dne 26. června 2003 o podmínkách pro přístup k síti pro přeshraniční výměny elektrické energie;
 - zákon o podpoře využívání obnovitelných zdrojů.

Energetický trh a investice v energetice

- **Regulace cen v elektroenergetice**
 - Výsledná cena dodávky elektřiny pro všechny kategorie zákazníků je složena z pěti základních složek:
 - první složku ceny tvoří neregulovaná cena komodity (silová elektřina);
 - ostatní složky ceny zahrnují regulované činnosti monopolního charakteru, mezi něž patří:
 - doprava elektřiny od výrobního zdroje prostřednictvím přenosového a distribučního systému k zákazníkovi;
 - dále činnosti spojené se zajištěním stabilního energetického systému z technického hlediska i obchodního hlediska;

Energetický trh a investice v energetice

- **Regulace cen v elektroenergetice**
 - ostatní složky ceny zahrnují regulované činnosti monopolního charakteru, mezi něž patří:
 - poslední složkou výsledné ceny služeb dodávky elektřiny je složka ceny na podporu elektřiny z podporovaných zdrojů energie.

Energetický trh a investice v energetice

- **Regulace cen v plynárenství**
 - Výsledná cena služeb dodávky plynu pro zákazníky se skládá ze čtyř základních složek:
 - neregulovanou složkou je cena za komoditu a ostatní související služby dodávky, která vychází ze vzájemné dohody mezi obchodníkem s plynem a zákazníkem.

Energetický trh a investice v energetice

- **Regulace cen v plynárenství**

- Výsledná cena služeb dodávky plynu pro zákazníky se skládá ze čtyř základních složek:

- dalšími třemi složkami ceny jsou cena za:

- službu přepravy plynu z hraničního předávacího bodu do domácího bodu České republiky přepravní soustavou;

- cena za služby distribuční soustavy;

- cena za činnosti operátora trhu v plynárenství, tyto složky jsou regulovány Úřadem.

Energetický trh a investice v energetice

- **Regulované prostředí**

- Podmínky v tržním prostředí nedokonalé konkurence¹⁴ lze získat výsadní (monopolní) postavení, které mu umožní kontrolovat nabídku celého odvětví.
- Hlavními nástroji regulace jsou:
 - protimonopolní zákonodárství;
 - daně;
 - cenová regulace;
 - státní vlastnictví.

Energetický trh a investice v energetice

- **Regulované prostředí**
 - Cílem regulace a také hlavním problémem je určit přiměřenou úroveň zisku pro podniky, zajistit dostatečnou kvalitu poskytovaných služeb zákazníkům při efektivně vynaložených nákladech, podpořit budoucí investice, zajistit zdroje pro obnovu sítí a nadále zvyšovat efektivitu, ze které budou profitovat také zákazníci.

Energetická koncepce České republiky

- **Hlavním posláním Státní energetické koncepce je zajistit spolehlivou, bezpečnou a k životnímu prostředí šetrnou dodávku energie pro potřeby obyvatelstva a ekonomiky České republiky.**
 - Tento cíl je přijatelný za konkurenčně přijatelné ceny za standardních podmínek.
 - Dalším cílem je zabezpečení nepřerušené dodávky energie v krizových situacích v rozsahu nezbytném pro fungování nejdůležitějších složek státu a k přežití obyvatel České republiky.

Energetická koncepce České republiky

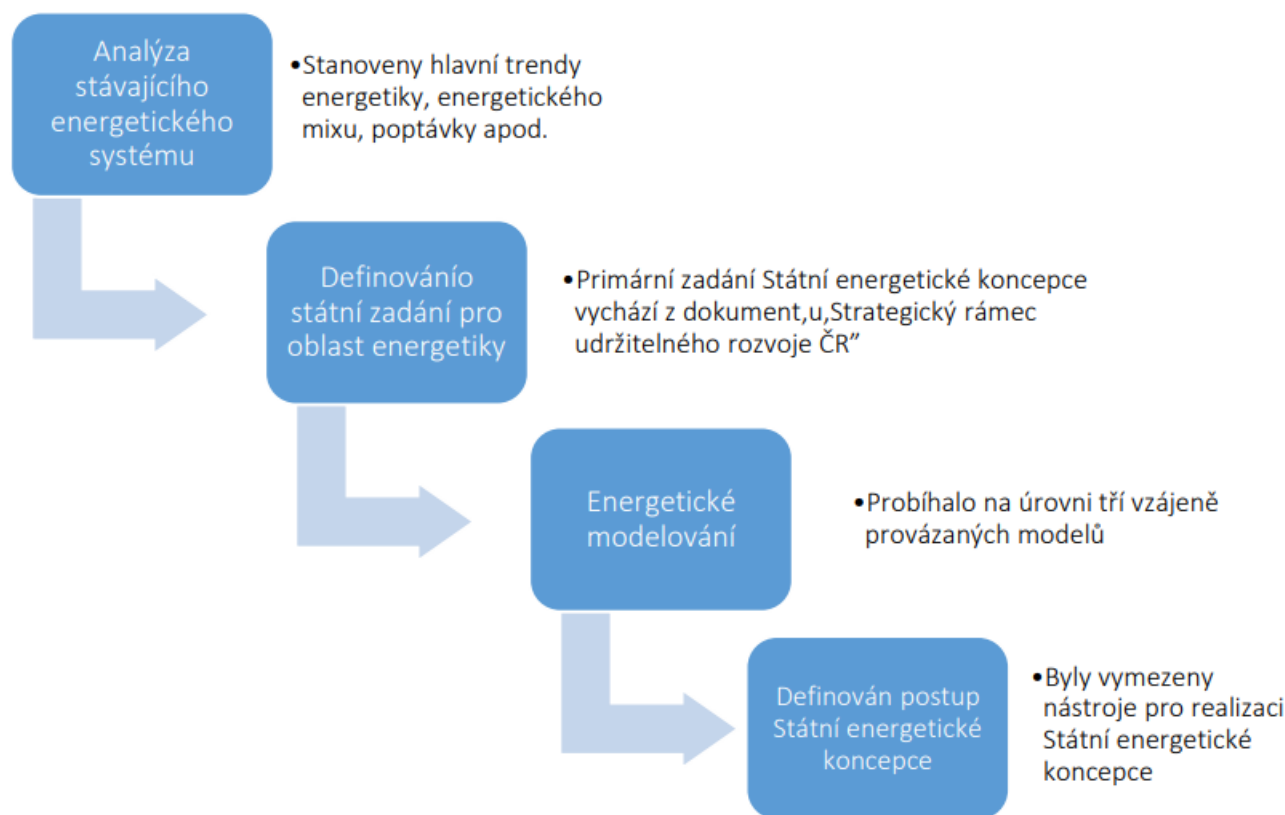
- Vize jsou vymezeny do třech následujících cílů energetiky České republiky a těmi jsou:
 - bezpečnost;
 - konkurenceschopnost;
 - udržitelnost.

Energetická koncepce České republiky

- Zásobování energiemi je v současné době založeno na tržních mechanismech.
- Zásadním problémem trhu s energiemi jsou vysoká rizika spojená s turbulentními změnami legislativy nejen Evropské unie, ale Evropy jako celku a nestabilní tržní prostředí.
- Tato nestabilita je vyvolaná řadou tržních deformací a prosazováním politických a lobbistických cílů.
- Tento fakt vede k situaci, kdy investoři přenechávají rizika na státech a jsou ochotni investovat pouze výstavbu zdrojů s garantovanými cenami.

Energetická koncepce České republiky

• Tvorba a realizace Státní energetické koncepce

Energetická koncepce České republiky

- **Vnější a vnitřní vlivy ovlivňující energetiku České republiky**
 - Klíčový význam pro formulování dlouhodobé energetické strategie na úrovni státu má odhad vnějších a vnitřních podmínek, ve kterých se v daném časovém horizontu bude realizovat rozvoj české energetiky.

Energetická koncepce České republiky

- **Vnější a vnitřní vlivy ovlivňující energetiku České republiky**
 - Vnější podmínky, které ovlivňují českou energetiku jsou:
 - globální soupeření o primární zdroje energie, zesílené dlouhodobým růstem ekonomik dynamicky se rozvíjejících zemí a jejich energetických potřeb;
 - liberalizace trhu s energií v Evropské unii a vytvoření jednotného trhu projevující se omezením role státu v energetickém sektor;
 - postupný přesun kompetencí z členských států na Evropskou komisi a byrokratizace rozhodovacího procesu;

Energetická koncepce České republiky

- **Vnější a vnitřní vlivy ovlivňující energetiku České republiky**
 - Vnější podmínky, které ovlivňují českou energetiku jsou:
 - globalizace a liberalizace propojující národní energetické trhy s evropskými a světovými a rovněž kapitálové trhy s komoditními;
 - energetickou a klimatickou politiku Evropské unie s cílem dosažení nízkouhlíkového hospodářství a zejména nízkouhlíkové energetiky do roku 2050;
 - obecný tlak na snižování emisí produkovaných sektorem energetiky a tlak na zvyšování účinnosti;

Energetická koncepce České republiky

- **Vnější a vnitřní vlivy ovlivňující energetiku České republiky**
 - Vnější podmínky, které ovlivňují českou energetiku jsou:
 - integraci trhů s energií napříč Evropou, relokace zdrojů do oblastí s vhodnými přírodními podmínkami (elektroenergetika) a diverzifikace;
 - jednostranné změny energetických politik velkých států Evropské unie;
 - tendence k oddělování platby za elektřinu (MWh) a zavádění samostatné platby za disponibilní kapacitu (MW);
 - technologický vývoj zejména v oblasti obnovitelných, obecně distribuovaných zdrojů.

Energetická koncepce České republiky

- **Vnitřní podmínky, které ovlivňují českou energetiku:**
 - zajištění spolehlivosti dodávek energií z pohledu bezpečnosti a ochrany obyvatelstva;
 - potřebu obnovy zastaralé a budování nové síťové infrastruktury;
 - dominantní role průmyslu v domácím hospodářství;
 - postupně se snižující zásoby uhlí a postupný pokles jeho těžby vytvářející z uhlí stále cennější komoditu;
 - převažující veřejná podpora energie z jádra;

Energetická koncepce České republiky

- **Vnitřní podmínky, které ovlivňují českou energetiku:**
 - omezenou dostupnost obnovitelné energie;
 - rozvinuté soustavy zásobování teplem s nízkými náklady založenými na dosud cenově dostupném hnědém uhlí;
 - zdravotně nepříznivé a emisně neudržitelné individuální vytápění domů uhlím v obcích a městech;
 - geografickou polohu předurčující Českou republiku k plnění úlohy tranzitní země;
 - postupné stárnutí stávající technické inteligence a nezbytnost její včasné a adekvátní náhrady.

Energetická koncepce České republiky

- Územní energetická koncepce, představuje důležitý výchozí dokument pro energetický management měst či obcí.
- Zákon č. 406/ 200 Sb., o hospodaření energií ve znění pozdějších předpisů definuje povinnost vypracovat Územní energetickou koncepci pro svůj územní obvod krajské úřady, Magistrát hlavního města Prahy a magistráty statutárních měst v přenesené působnosti.
- Přestože zpracování územní energetické koncepce není pro ostatní města a obce povinné, je vhodné tento koncepční materiál zpracovat.

Energetická koncepce České republiky

- **Při dostatečně zodpovědném zpracování Územní energetické koncepce získá město či obec:**
 - nástroj plánování v komunální energetice;
 - možnost sladit zájmy územního a energetického plánování;
 - možnost získat data od dodavatelů energie a dalších subjektů;
 - možnost dlouhodobě plánovat energetické sítě, ale také spotřebu energie.

Energetická koncepce České republiky

- Územní energetické koncepce měst a obcí by měly být v souladu s krajskými Územně energetickými koncepcemi.
- Základní dokument pro dlouhodobou koncepci správy majetku města ve vztahu k energetickému řízení, představuje Energetický plán města.
- Energetický plán města se na rozdíl od Územní energetické koncepce vztahuje pouze na objekty a zařízení v majetku města a jeho vypracování je z hlediska legislativy nepovinné.

Energetická koncepce České republiky

- Přesto však může být velmi užitečným nástrojem. Energetický plán města uvádí informace, kde město díky němu získá možnost účinně řídit spotřebu energie ve svých vlastních objektech.
- Energetický plán města a jeho aktualizace musí schvalovat vedení města, Rada města a Zastupitelstvo.
- Ke schválenému energetickému plánu jsou v pravidelných intervalech připravovány a schvalovány akční plány.

DĚKUJI ZA POZORNOST